

Dziekan
Wydziału Nauk o Zdrowiu

prof. dr hab. Alina Borkowska

Lublin, 10.05.2023 r.

Dr hab. n. o zdr. Mariusz Wysokiński, prof. Uczelni

Zakład Podstaw Pielęgniarstwa

Katedra Rozwoju Pielęgniarstwa

Wydział Nauk o Zdrowiu

Uniwersytet Medyczny w Lublinie

Lublin, 17.05.2023
Dziekanat Wydziału Nauk o Zdrowiu
UNIVERSYTET MIKOŁAJA KOPERNIKA W TORUNIU

Ocena rozprawy doktorskiej

pt. „Analiza warunków pracy personelu medycznego podczas pandemii COVID -19”

napisanej przez **mgr Katarzynę Wojtysiak**

promotor **dr hab. Halina Zielińska – Więczkowska, prof. UMK**

1. Ocena wyboru tematu pracy

Okres pandemii COVID – 19 doprowadził do przebudowy systemu opieki zdrowotnej. Stanowił również wyzwanie dla personelu medycznego. Musiał on radzić sobie z ciągle zmieniającą się rzeczywistością, trudnościami organizacyjnymi, w wielu przypadkach brakiem jednoznacznych wytycznych. Dlatego należy stwierdzić, że pandemia COVID – 19 odcisnęła swoje piętno nie tylko na systemach opieki zdrowotnej, ale również na tworzącym je personelu medycznym. Piętno to może przybierać skutki krótkoterminowe, ale niektóre z nich mogą pojawić się dopiero za kilka lat. Dlatego każde opracowanie naukowe próbujące analizować jej skutki, szczególnie w kontekście ludzkim należy uznać za godne polecenia.

2. Ocena formy pracy

Przedstawiona do oceny praca ma formę jednostronnego wydruku komputerowego w twardej oprawie, zawierającego 133 numerowane strony tekstu (łącznie z załącznikami). W tekście pracy zamieszczono 1 rysunek oraz 5 tabel. Lista piśmiennictwa zawiera 216 opisów bibliograficznych.

Struktura pracy jest charakterystyczna dla prac badawczych w naukach medycznych i naukach o zdrowiu. Należy stwierdzić, iż objętość poszczególnych rozdziałów jest adekwatna do ich zawartości. Niestety z powodu założeń metodologicznych została zaburzona struktura poszczególnych rozdziałów, dotyczy to szczególnie nadmiernie rozbudowanej części teoretycznej i bardzo skonsolidowanej części badawczej. Rozdziały zostały napisane w sposób zrozumiały, bez zbędnych powtórzeń. Język pracy odpowiada regułom języka polskiego. Tekst został sformatowany starannie w akapity, z zachowaniem konsekwencji edytorskiej w zakresie wcięć, interlinii i rozmieszczenia tekstu. Nieliczne błędy edytorskie nie wpływają na ogólną ocenę pracy.

Zawarte w pracy tabele i rysunek są graficznie poprawne, opisy ich są umieszczone w sposób przyjęty w naukach medycznych i naukach o zdrowiu. Zostały ponumerowane w sposób ciągły, odrębnie dla rysunku i tabel.

Podsumowując, forma ocenianej pracy spełnia wymagania stawiane oryginalnym pracom badawczym w dyscyplinie nauki medyczne i nauk o zdrowiu.

3. Ocena poprawności rzeczowej

Tytuł rozprawy „**Analiza warunków pracy personelu medycznego podczas pandemii COVID -19**” jest zgodny z treścią pracy. Badania zostały przeprowadzone w oparciu o zgodę Komisji Bioetycznej Collegium Medicum im. L. Rydygiera w Bydgoszczy (KB 159/2021).

W badaniu wzięło udział 559 uczestników. Warto zwrócić uwagę, że wiek badanych zawierał się w przedziale od 22 lat do 82 lat. Autorka szczegółowo przedstawiła schemat przeprowadzonego badania oraz przedstawiła kryteria włączenia i wykluczenia z badań.

W badaniach Doktorantka wykorzystwała narzędzia standaryzowane: kwestionariusz nierównowagi wysiłek – nagroda (ERI) oraz kwestionariusz Postrzeganego Stresu w Pracy (PSwP). Zaproponowała również autorskie narzędzie do oceny obaw i lęku radzenia sobie ze stresem oraz adaptacji do warunków pracy personelu medycznego podczas pandemii COVID – 19. Składa się ona z 7 pytań dotyczących radzenia sobie ze stresem (wskaźnik

Cronbacha $\alpha = 0,776$), 8 pytań dotyczących adaptacji do warunków pracy podczas pandemii (wskaźnik Cronbacha $\alpha = 0,658$) oraz 5 pytań dotyczących obaw i lęku wobec pandemii (wskaźnik Cronbacha $\alpha = 0,785$). Odpowiedzi zostały przedstawione na 5 stopniowej skali Likerta z punktacją 1 – 5.

Doktorantka analizowała również czynniki społeczno – ekonomiczne (wykonywany zawód, staż pracy, miejsce wykonywanej pracy, płeć, wiek, ilość przepracowanych godzin w czasie ostatniego miesiąca, wysokość wynagrodzenia netto). Narzędzia badawcze zostały zamieszczone w rozdziale „Załączniki” wraz ze zgodami autorów na ich wykorzystanie.

Analiza statystyczna została przeprowadzona prawidłowo. Wykorzystano modelowanie równań strukturalnych w programie SPSS AMOS 26.0. Zastosowano także metodę nieparametryczną uogólnionych najmniejszych kwadratów, klasyczne miary dopasowania, indeks dobroci dopasowania Jöreskoga i Sörboma, skorygowany indeks dobroci dopasowania Jöreskoga i Sörboma, względny indeks dopasowania CFI, współczynnik Tucker – Lewisa TLI. Za różnice istotne statystycznie uznano te, dla których poziom istotności $p < 0,05$ i taki sam próg istotności przyjęto dla współczynników ścieżkowych w modelach SEM.

W ocenie Recenzenta Dysertacja spełnia wymogi poprawności rzeczowej. Badanie zostało starannie zaplanowane i zrealizowane w sposób prawidłowy.

4. Ocena dotychczasowego stanu wiedzy

Autorka rozpoczyna dysertację „Wprowadzeniem”, w którym przybliżyła wpływ pandemii COVID – 19 na funkcjonowanie personelu medycznego. W kolejnym rozdziale w oparciu o doniesienia naukowe charakteryzuje w sposób szczegółowy warunki pracy, obawy i lęki, zjawisko stresu pracowników ochrony zdrowia w tym okresie. Ten fragment pracy stanowi uzasadnienie wyboru tematu pracy. W kolejnych podrozdziałach Doktorantka przybliży zagadnienia koncepcyjne odnoszące się do zagadnień objętych narzędziami badawczymi. Charakteryzuje równowagę wysiłek – nagroda, nadmierne zaangażowanie, radzenie sobie ze stresem oraz adaptację personelu medycznego do warunków pracy występujących podczas pandemii COVID – 19. Sposób przedstawienia wyżej wymienionych

zagadnień oraz kolejność poszczególnych rozdziałów pozwala zrozumieć wybór narzędzi badawczych. Autorka posługuje się językiem zrozumiałym, zwięzłym oraz wykorzystuje wiele pozycji źródłowych. Zdaniem Recenzenta pomimo ogromu omawianego materiału, Doktorantce udało się uniknąć powtórzeń oraz zbędnej tautologii.

Doktorantka powinna starać się unikać zwrotów potocznych: pielęgniarstwo przyłożkowe (str. 38), medycy.

Podsumowując, ta część pracy wykazuje wysoki stopień opanowania ogólnej wiedzy teoretycznej oraz łatwość poruszania się w omawianym obszarze. Warto podkreślić, iż została ona opracowana w większości w oparciu o aktualną literaturę. W opinii Recenzenta oceniana rozprawa spełnia kryteria istotności i poprawności rzeczowej.

5. *Cel pracy, problemy badawcze i hipotezy, metodyka badań*

Autorka prawidłowo formułuje również cel pracy oraz dziewięć problemów badawczych wraz z hipotezami badawczymi. Zdaniem Recenzenta szkoda, że Doktorantka nie pokusiła się o sformułowanie problemu i hipotezy głównej w formie pytania rozstrzygnięcia, a problemów szczegółowych w formie pytań dopełnienia. Niestety zaproponowana formuła problemów szczegółowych ograniczyła sposób przedstawienia danych w części badawczej. W wynikach przedstawiono zgodnie z założeniem jedynie tylko model strukturalny. Nie zawarto natomiast pogłębionej analizy zebranych danych, która wskazana byłoby w przypadku sformułowania problemów szczegółowych w formie pytań dopełnienia.

Doktorantka nie pokusiła się o precyzyjne zdefiniowanie techniki badawczej. Materiał badawczy został zebrany za pomocą strony internetowej www.survio.com. Narzędzia badawcze zostały dobrane w sposób prawidłowy z podaniem materiałów źródłowych. Organizacja badań wskazuje na ich przemyślany charakter. Zostały one przeprowadzone w Szpitalu Uniwersyteckim nr 1 imienia Antoniego Jurasza, Szpitalu Uniwersyteckim nr 2 imienia Jana Bizuela, X Wojskowym Szpitalu Klinicznym z Polikliniką, Kujawsko – Pomorskim Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy.

Niewątpliwie też, ten fragment pracy dowodzi oryginalnego podejścia do omawianego zagadnienia, świadczy o tym nawet kompozycja wykorzystanych narzędzi badawczych.

6. *Prezentacja wyników i dyskusja z wynikami innych badaczy*

Wyniki badań zostały opisane jedynie na sześciu stronach w sposób czytelny i przejrzysty. Tekst jest ilustrowany trzema tabelami i rysunkiem. Wszystkie wyniki przedstawione są w sposób systematyczny, zgodnie z przyjętymi problemami szczegółowymi. Pewien niedosyt Recenzenta budzi brak analizy poszczególnych elementów narzędzi badawczych w odniesieniu do cech socjodemograficznych. Natomiast należy stwierdzić, że szczególnie wartościowe jest opracowanie modelu strukturalnego weryfikującego założone hipotezy badawcze. W opinii Recenzenta równie wartościowym elementem jest udowodnienie, że prawidłowo przeprowadzony proces adaptacji zawodowej w grupie pracowników medycznych przyczynia się do zmniejszenia obaw i lęku, poziomu stresu.

Ta część pracy dokumentuje rzetelność oraz umiejętność selekcji treści Doktorantki w opracowaniu informacji, uzyskanych z narzędzi badawczych.

W Rozdziale „Dyskusja” Doktorantka umiejętnie odnosi się do wyników uzyskanych przez innych autorów i próbuje dokonać syntezy wyników badań własnych. Przeprowadza szczegółową analizę uzyskanych wyników w odniesieniu do prawidłowo dobranej literatury głównie angielskiej. Zdaniem Recenzenta Doktorantka w tej sekcji dysertacji powinna unikać odniesień do założeń koncepcyjnych, powinny się one znaleźć w części teoretycznej np. nawiązanie do adaptacyjnego modelu pielęgniarstwa Caliiisty Roy, koncepcji stresu, kryzysu epidemiologicznego, teorii Hobfolla, a skupić wyłącznie na dyskusji z wynikami innych autorów. Należy podkreślić jednak dużą dojrzałość Doktorantki przejawiającą się np. w umiejętności dostrzeżenia ograniczeń badań w odniesieniu nawet do potwierdzonych hipotez badawczych i wskazywania kierunków dalszych badań (np. w zakresie obaw i lęku a postrzegania stresu w pracy). Doktorantka umiejętnie również wskazuje obszary, w których stwierdziła niedostatki wiedzy np. analizy nierównowagi pomiędzy wysiłkiem a nagrodą, czy też związku pomiędzy stresem a nadmiernym zaangażowaniem personelu medycznego podczas pandemii COVID – 19 (str. 70 , 75).

W odczuciu Recenzenta wartość tego fragmentu Dysertacji podnoszą podrozdziały „Ograniczenia badania” oraz „Propozycje rozszerzeń prowadzonych badań” stanowiące próbę przedstawienia tych zagadnień. Niewątpliwie godna uwagi jest również próba opracowania implikacji praktycznych z uzyskanych wyników w postaci projektu ogólnopolskiej platformy wymiany informacji i wsparcia personelu medycznego (IMPAKT).

Pod względem merytorycznym dobór pozycji piśmiennictwa do dyskusji jest prawidłowy, adekwatny do omawianego tekstu i przyjętej koncepcji badań. Oznaczenia pozycji piśmiennictwa w tekście pracy są jednolite. Większość pozycji to pozycje anglojęzyczne i pochodzą z ostatnich 5 lat.

7. Rzetelność, kompletność stawianych wniosków

Wyciągnięte przez Doktorantkę wnioski odpowiadają zebranemu materiałowi badawczemu. Szkoda jedynie w odczuciu Recenzenta, że Doktorantka zdecydowała się na wybór pytań typu rozstrzygnięcia, co ograniczyło próby głębszej analizy badanych zjawisk.

8. Podsumowanie i wniosek

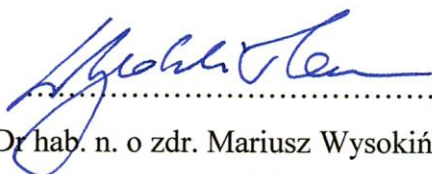
Podsumowując stwierdzam, że oceniana praca doktorska zatytułowana „**Analiza warunków pracy personelu medycznego podczas pandemii COVID - 19**” napisana przez **mgr Katarzynę Wojtysiak**:

1. Podejmuje ważną problematykę, w której istnieje faktyczny niedostatek wiedzy naukowej oraz stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego.
2. Podniesione uwagi w większości mogą być przydatne w dalszym rozwoju naukowym Doktorantki i nie wpływają na ogólną ocenę pracy.
3. Potwierdza przygotowanie Doktorantki do dalszego samodzielnego prowadzenia działalności naukowo – badawczej.

Uważam, że przygotowana przez **mgr Katarzynę Wojtysiak** rozprawa doktorska spełnia wymogi określone w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2013 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789)

oraz art. 187 Ustawy z dnia 30 sierpnia 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz. 1668).

Wnoszę więc do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauki o Zdrowiu Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy wniosek o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

.....
Dr hab. n. o. zdr. Mariusz Wysokiński